

Wymagania edukacyjne i sposoby sprawdzania osiągnięć uczniów z języka polskiego

I. Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka polskiego

1. Na początku roku szkolnego nauczyciel informuje uczniów o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka polskiego, określonych w podstawie programowej i wynikających z realizowanego programu nauczania, o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych oraz o warunkach i trybie otrzymania wyższej niż przewidywana śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej.
2. Uczeń ma obowiązek przystąpienia do wszystkich zapowiedzianych prac pisemnych w wyznaczonym przez nauczyciela terminie.
3. Dłuższe formy pisemne sprawdzania wiadomości są zapowiadane.
4. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia z języka polskiego polega na rozpoznaniu przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań określonych w podstawie programowej i wynikających z realizowanego w danym oddziale programu nauczania.
5. Wymagania edukacyjne na poszczególne śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z języka polskiego określa się w następujący sposób:

ocena niedostateczna – otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową, a braki te uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy i umiejętności z języka polskiego,
- nie podejmuje próby rozwiązania (wykonania) zadań o niewielkim stopniu trudności nawet z pomocą nauczyciela,
- nie wykonuje zadań podczas lekcji i w domu,
- z nieuzasadnionych powodów często opuszcza zajęcia z języka polskiego,
- nie współpracuje z klasą lub grupą podczas wyznaczonych zadań,
- nie zna pojęć kluczowych dla omawianych epok i zagadnień,
- nie przygotowuje na lekcje wymaganych materiałów,
- nie prowadzi zeszytu przedmiotowego lub prowadzi go bardzo niesystematycznie.

Ocena dopuszczająca – otrzymuje uczeń, który:

- ma braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową, ale braki te nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia,
- podejmuje próby rozwiązania (wykonania) zadań o niewielkim stopniu trudności lub z pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe zadania,
- jego wypowiedzi mają charakter odtwórczy,

- jego wypowiedzi ustne i pisemne zawierają liczne błędy językowe i stylistyczne, ale pozostają komunikatywne,
- współpracuje z klasą lub grupą, zachowując odpowiednie normy, ale jego działania nie zawsze są skuteczne,
- zna autorów, tytuły i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w podstawie programowej i programie nauczania,
- streszcza główne wątki utworów literackich,
- określa ramy chronologiczne epok,
- posługuje się kluczowymi pojęciami dla omawianych epok i zagadnień,
- rozpoznaje najważniejsze środki stylistyczne,
- rozumie omawiane teksty na poziomie głównej idei,
- podejmuje próby interpretacji utworów na poziomie dosłownym,
- prowadzi zeszyt przedmiotowy, ale robi to niesystematycznie.

Ocena dostateczna – otrzymuje uczeń, który potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

- opanował w podstawowym zakresie te wiadomości i umiejętności określone podstawą programową i programem nauczania, które są konieczne do dalszego kształcenia,
- analizuje i rozwiązuje typowe zadania o średnim stopniu trudności,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są na ogół poprawne językowo i stylistycznie, posługuje się on jednak ubogim słownictwem i popełnia błędy merytoryczne,
- dostrzega podstawowe konteksty interpretacyjne,
- zauważa stałe motywy i tematy literackie w omawianych utworach,
- zna i rozumie tematykę i problematykę omówionych utworów oraz podstawowe pojęcia historyczno- i teoretycznoliterackie, choć nie zawsze sprawnie się nimi posługuje,
- charakteryzuje wzorce osobowe i postawy bohaterów,
- charakteryzuje podstawowe prądy artystyczne i hasła programowe poszczególnych epok,
- systematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy.

Ocena dobra – otrzymuje uczeń, który potrafi to, co na ocenę dostateczną, a ponadto:

- opanował w dużym zakresie wiadomości i umiejętności określone podstawą programową i programem nauczania,
- posiadaną wiedzę i umiejętności potrafi wykorzystać w sytuacjach typowych,
- formułuje wnioski, uogólnienia, argumenty, prezentując swój punkt widzenia, samodzielne sądy i opinie,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są poprawne językowo i stylistycznie,
- buduje pracę interpretacyjną według własnej koncepcji,
- sprawnie, ale nie zawsze precyzyjnie, posługuje się odpowiednią terminologią w teorii i praktyce,
- wskazuje związki literatury z filozofią, sztuką i historią,
- porównuje wzorce osobowe i kreacje bohaterów, odwołując się do utworów literackich,
- dokonuje samodzielnej analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego,

- ocenia bohaterów literackich, omawiane zjawiska, problemy itp.,
- systematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy i samodzielnie opracowuje notatki.

Ocena bardzo dobra – otrzymuje uczeń, który potrafi to, co na ocenę dobrą, a ponadto:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone podstawą programową i programem nauczania,
- zdobyte wiadomości i umiejętności potrafi wykorzystać w sytuacjach nowych i problemowych,
- samodzielnie gromadzi, porządkuje i wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych materiały z różnych źródeł dotyczące literatury i sztuki,
- wartościuje i uogólnia zdobytą wiedzę,
- posługuje się językiem poprawnym, bogatym i dostosowanym do sytuacji komunikacyjnej,
- wykazuje się swobodą konwersacji, kulturą dyskusji i piękną polszczyzną,
- wyjaśnia funkcje motywów antycznych, symboli biblijnych oraz innych toposów w poznanych utworach literackich i innych tekstach kultury,
- sprawnie i precyzyjnie posługuje się odpowiednią terminologią dotyczącą literatury i innych tekstów kultury,
- dokonuje samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego,
- dokonuje analizy porównawczej tekstów, dostrzega różnice i podobieństwa w konwencji utworów,
- systematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy i samodzielnie opracowuje notatki, krytycznie korzystając z różnych źródeł informacji.

Ocena celująca – otrzymuje uczeń, który potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, a ponadto np.:

- umiejętnie posługuje się wiedzą spoza podstawy programowej i programu nauczania,
- samodzielnie i twórczo dokonuje analizy nowych zjawisk,
- proponuje rozwiązania nietypowe,
- stawia hipotezy badawcze, polemizuje, by obronić własne stanowisko, wykazuje się oryginalnością ujęcia tematu, umiejętnie wykorzystując sądy badaczy literatury,
- osiąga sukcesy w olimpiadzie przedmiotowej (polonistycznej, filozoficznej) lub w innych konkursach międzyszkolnych,
- wykazuje szczególne zainteresowanie językiem polskim,
- jest aktywnym uczestnikiem zajęć pozalekcyjnych oraz przedsięwzięć z zakresu kultury (organizowanych w szkole lub poza nią).

II. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych ucznia, skala i waga ocen, kryteria oceniania

1. Poszczególne oceny mają określoną wagę.
2. Ocena śródroczna i roczna nie jest średnią ocen uzyskanych przez ucznia w danym okresie. Średnia ważona wszystkich ocen uzyskanych przez ucznia w danym semestrze (roku) jest jednym z kryteriów przy wystawianiu ocen śródrocznych i rocznych. Na tę ocenę mają również wpływ: postępy w zdobywaniu wiedzy i umiejętności, praca na lekcjach, systematyczność oraz frekwencja.
3. Formy sprawdzania wiadomości i umiejętności mają różną wagę.

Ważniejsze formy sprawdzania wiadomości i umiejętności	Waga
Olimpiada Literatury i Języka Polskiego, konkursy międzyszkolne, prace pisemne o charakterze diagnozującym	10-8
wpracowania klasowe, dłuższe formy wypowiedzi pisemnych	9-8
dłuższe wypowiedzi ustne (w tym przygotowanie do matury ustnej)	8-7
sprawdziany z treści lektur i inne, projekty, prezentacje, testy czytania ze zrozumieniem	7-5
małe formy wypowiedzi pisemnej, kartkówki z bieżącego materiału	4
krótkie wypowiedzi ustne, recytacja	3-2
krótkie wypowiedzi pisemne, notatki w zeszycie, praca w grupach	2
różne formy aktywności, np. praca podczas lekcji, udział w dyskusji, przygotowanie materiałów i zagadnień do lekcji, zadanie dodatkowe	1-8

Uczeń ma obowiązek prowadzić zeszyt zgodnie z wymaganiami nauczyciela oraz przynosić go na lekcje wraz z podręcznikiem lub omawianym tekstem. Jeżeli uczeń nie ma wymaganego zeszytu, podręcznika czy potrzebnych podczas lekcji materiałów, nauczyciel wpisuje „bz” w dzienniku elektronicznym.

4. Skalę ocen do poszczególnych zadań ustala nauczyciel, dostosowując ją do specyfiki zespołu klasowego. Najczęściej stosuje się następującą skalę ocen:

Ocena	Skala
6	celujący 98-100%
5	bardzo dobry 90-97%
4	dobry 75-89%
3	dostateczny 60-74%
2	dopuszczający 45-59%
1	niedostateczny 0-44%

5. Wszystkie diagnozy wewnętrzne, przygotowane przez szkolny zespół polonistów i dostosowane do stopnia realizacji materiału, są formą sprawdzania wiadomości i umiejętności i podlegają

ją ocenie. W przypadku diagnoz zewnętrznych dopuszcza się wpisywanie ocen częściowych za poszczególne wiązki zadań w celu zmotywowania ucznia do solidnej pracy podczas diagnozy.

6. Nauczyciel uczący w danej klasie ustala, którą formę sprawdzania wiadomości i umiejętności i w jaki sposób uczeń powinien poprawić, jeśli otrzymał z niej ocenę niedostateczną.
7. Uczeń może poprawić ocenę niedostateczną na warunkach i w terminie ustalonych przez nauczyciela. Ocenę uzyskaną z poprawy nauczyciel wpisuje do dziennika jako kolejną o tej samej wadze. W przypadku większej ilości zadań sprawdzających tę samą kompetencję formą poprawy może być ocena z kolejnego zadania tego samego typu.
8. Niesamodzielna praca ucznia podczas jakiegokolwiek formy sprawdzania wiadomości i umiejętności skutkuje otrzymaniem oceny niedostatecznej bez możliwości poprawy.
9. Aby otrzymać śródroczną lub roczną ocenę dopuszczającą (lub wyższą), uczeń ma obowiązek przystąpić do wszystkich form sprawdzania wiadomości i umiejętności, uznanych przez nauczyciela za obowiązkowe, i powinien uzyskać z nich oceny pozytywne (tj. co najmniej dopuszczające).
10. Uczeń, który na koniec pierwszego semestru otrzymał ocenę niedostateczną, poprawia ocenę na warunkach i w terminie ustalonych przez nauczyciela. O formie zaliczenia decyduje nauczyciel, podając zakres obowiązującego ucznia materiału.
11. Wpis „zero” w dzienniku elektronicznym nie jest oceną. Oznacza nieobecność ucznia na danej formie sprawdzania wiadomości i umiejętności. Po uzyskaniu przez ucznia oceny z danej formy sprawdzania wiadomości i umiejętności „zero” pozostaje w dokumentacji jako zapis o charakterze informacyjnym (dla ucznia, rodzica i nauczyciela) i wskazuje, ile razy uczeń podchodził do zaliczenia danej formy sprawdzania wiadomości i umiejętności, jak systematycznie pracuje i jakie ma zaległości. Przy wystawianiu oceny śródrocznej lub rocznej nauczyciel bierze pod uwagę ocenę uzyskaną po uzupełnieniu braków powstałych w wyniku nieobecności.
12. Uczeń nieobecny na zajęciach z języka polskiego, na których sprawdzane są wiadomości i umiejętności, ma obowiązek uzupełnić zaległe formy sprawdzania wiadomości i umiejętności w ustalonym z nauczycielem terminie lub może być rozliczony ze znajomości materiału w innej formie na zajęciach, na których jest obecny.
13. Jeśli uczeń uchyla się od nadrobienia zaległości, nauczyciel sam wyznacza termin i formę nadrobienia zaległości bez uprzedzania o tym ucznia, np. na pierwszej lekcji po upływie umówionego terminu, na której uczeń jest obecny. Nauczyciel wpisuje do dziennika ocenę uzyskaną przez ucznia w późniejszym terminie, nadając jej tę samą wagę, jaką miałyby, gdyby uczeń był obecny w pierwszym terminie.
14. Uczeń, który był nieobecny na poprzedniej lekcji, ma obowiązek przygotować się do zajęć we własnym zakresie (np. zrobić zadanie domowe, znać omawiane podczas lekcji zagadnienia) oraz uzupełnić wszystkie braki wynikające z jego nieobecności.
15. W przypadku większej ilości „zer” w obrębie zadań sprawdzających tę samą kompetencję lub w przypadku dłuższych nieobecności spowodowanych chorobą bądź zdarzeniami losowymi nauczyciel może zobowiązać ucznia do uzupełnienia zaległego materiału (na warunkach i w terminie ustalonych przez nauczyciela).

16. W przypadku nieobecności ucznia na lekcjach języka polskiego nauczyciel ma prawo przeprowadzić sprawdzian frekwencyjny przed wystawieniem oceny śródrocznej lub rocznej, obejmujący zrealizowany materiał z semestru, w którym frekwencja ucznia wynosiła poniżej 75%.
17. W przypadku nieprzystąpienia ucznia, który został do tego zobowiązany, do sprawdzianu frekwencyjnego w wyznaczonym przez nauczyciela terminie, nauczyciel wpisuje „zero” w dzienniku, a kwestię dodatkowego terminu ustala zgodnie z punktem 13. niniejszego PZO.
18. Uczeń ma prawo do dwóch nieprzygotowań w semestrze bez podania przyczyn. Nieprzygotowanie zgłasza nauczycielowi na początku lekcji. Poprzez wpis „np.” w dzienniku elektronicznym nauczyciel zaznacza zgłoszenie przez ucznia nieprzygotowania.
19. Nieprzygotowanie nie obejmuje zapowiedzianych form sprawdzania wiadomości i umiejętności. W szczególnych przypadkach, np. przy braku postępów w nauce lub przy frekwencji na zajęciach poniżej 75%, nauczyciel może zawiesić do odwołania prawo zgłaszania nieprzygotowań w danym oddziale (indywidualnie lub zespołowo).

III. Warunki i tryb otrzymania wyższej niż przewidywana śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej

1. Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana oceny ustala nauczyciel, który rozpatruje sprawę każdego ucznia indywidualnie – w zależności od jego ocen bieżących, frekwencji, systematycznej pracy i aktywności na zajęciach.
2. Warunkiem uzyskania wyższej oceny niż przewidywana jest zrealizowanie zadań ustalonych z nauczycielem, po uprzedniej analizie efektów pracy ucznia w danym semestrze lub roku szkolnym.
3. Śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna może być inna od przewidywanej: niższa, gdy uczeń po uzyskaniu informacji o ocenie w sposób rażący uchyla się od obowiązków szkolnych (np. opuszcza zajęcia bez usprawiedliwionej przyczyny, uzyskuje oceny niedostateczne z różnych form sprawdzania wiadomości i umiejętności), lub wyższa, jeśli uczeń spełni warunki określone przez nauczyciela.

IV. Egzamin poprawkowy

1. Po klasyfikacji rocznej uczeń, któremu przysługuje prawo do przystąpienia do egzaminu poprawkowego w sesji poprawkowej, otrzymuje od nauczyciela uczącego zakres wiadomości i umiejętności obowiązujących go na egzaminie. Uczeń ma obowiązek potwierdzić odbiór zakresu materiału obowiązującego na egzaminie.
2. Nauczyciel przygotowuje zadania na egzamin zgodnie z podstawą programową i ze zrealizowanym w danym roku szkolnym materiałem nauczania.

3. Egzamin poprawkowy składa się z części pisemnej i ustnej. Obie części egzaminu punktowane są oddzielnie. Nauczyciel ustala progi punktowe na poszczególne oceny. Aby otrzymać ocenę pozytywną, należy uzyskać minimum 40% możliwej do zdobycia sumy punktów z obu części egzaminu.

V. Egzamin klasyfikacyjny

1. Uczeń może nie być klasyfikowany z języka polskiego, jeżeli brak jest podstaw do ustalenia śródrocznej lub rocznej oceny klasyfikacyjnej z powodu nieobecności ucznia na zajęciach, przekraczającej połowę czasu przeznaczanego na te zajęcia w okresie, za który prowadzona jest klasyfikacja.
2. W przypadku nieklasyfikowania ucznia z języka polskiego w dokumentacji przebiegu nauczania zamiast oceny klasyfikacyjnej wpisuje się „nieklasyfikowany” albo „nieklasyfikowana”.
3. Uczeń nieklasyfikowany może zdawać egzamin klasyfikacyjny z języka polskiego.
4. Egzamin klasyfikacyjny przeprowadza się w formie pisemnej i ustnej. Obie części egzaminu punktowane są oddzielnie. Nauczyciel ustala progi punktowe na poszczególne oceny. Aby otrzymać ocenę pozytywną, należy uzyskać minimum 40% możliwej do zdobycia sumy punktów z obu części egzaminu.
5. Zadania podczas egzaminu klasyfikacyjnego z języka polskiego uwzględniają zrealizowany program nauczania w danej klasie w semestrze, w którym uczeń został niesklasyfikowany.

VI. Uzasadnianie ocen i udostępnianie prac

1. Nauczyciel uzasadnia każdą ustaloną ocenę, podając na pracy pisemnej ucznia kryteria oceniania w formie punktowej bądź opisowej, a w przypadku wypowiedzi ustnej – omawiając ją po zakończeniu odpowiedzi ucznia.
2. Sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia są udostępniane uczniowi i jego rodzicom:
  - uczniowi nauczyciel przekazuje pracę w czasie zajęć edukacyjnych, podczas których omawia z danym oddziałem sprawdzone i ocenione prace. Uczniowi nieobecnemu na takich zajęciach prace są udostępniane (wraz z krótkim omówieniem) w czasie najbliższych zajęć edukacyjnych, na których uczeń jest obecny, lub w innym czasie wyznaczonym przez nauczyciela (np. w trakcie konsultacji);
  - nauczyciel określa termin zwrotu otrzymanych i ocenionych prac kontrolnych, wskazuje również prace, które mogą być zatrzymane przez uczniów (bez konieczności zwrotu);
  - rodzicom prace ucznia są udostępniane przez nauczyciela w czasie zebrań informacyjnych i konsultacji, które odbywają się zgodnie z harmonogramem spotkań w danym roku szkolnym, a w przypadku nieobecności rodzica na zebraniu – w innym terminie uzgodnionym indywidualnie z nauczycielem;

- zainteresowanym rodzicom prace ucznia są przekazywane lub udostępniane do domu za pośrednictwem ucznia (nauczyciel decyduje o konieczności zwrotu wskazanych prac);
- nauczyciel przechowuje wybrane prace uczniów do dnia zakończenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych w danym roku szkolnym.